

Rekapitulace roku 2006

Vážení krůžkaři,

nejprve mi dovoluňte Vám ještě jednou popřát úspěšný nový rok 2007, pevně zdraví a pohodu.

Období po skončení roku je časem na rekapitulaci uplynulého roku a výhled do nastávajícího. Pro výbor našeho SIK i na rekapitulaci jeho prodlouženého funkčního období. Jsem rád, že se všichni nechali přesvědčit a „odtáhli“ tento náročný rok až do zdárného konce.

Přátelé, važme si lidí, kteří své funkční období právě končí. Je jim možná možné vytknout ledacos, ale tak pracovitá, zodpovědná, kvalifikovaná, málo konfliktní a pro věc našeho SIK zapálená parta lidí není běžně k vidění. Vždyť vedle funkcionářství (které samo o sobě obnáší stovky hodin) Martin Sochor a Vláďa Ulčar vedli kolektivy (muzika a chasa), vedle toho byli duší téměř všech aktivit SIK. Soňa Plzáková hrála v muzice, sestavovala a nacvičovala prakticky všechna vystoupení. Dušan Macháček zorganizoval a odřídil výstavu vín, byl jedním ze tří hlavních tvůrců sborníku vydaného ke 110. výročí SIK, vyjednal a dotáhl do zdárného konce dotisk zpěvníku, byl jedním z organizátorů, ale i pořadatelů slavnostního večera, dojednal televizní natáčení, výrazně pracoval na úseku propagace a udržoval vazby na FoS. Profesor Hlaváč ve svých 80 letech redigoval Vědomosti, aktivně se podílel na publikační činnosti, má lví podíl na tvorbě a konečné podobě sborníku, vyjednal pronájem KD Vltavská pro slavnostní večer a - zejména zásluhou jeho klidu, autority a nadhledu se podařilo tlumit a ulamovat hroty střetů a konfliktů a vyjednávat potřebné kompromisy. Radka Sálusová - Šplíchalová zvládla aktivně působit v chasě našeho SIK, vést valašský soubor Krušpánek a dávat dohromady Vědomosti. Helena Šalová - má cenu popisovat veškerou její práci pro SIK? Myslím si že ne. Všichni jsme ji všude a za vším viděli a to je jenom částečka toho co se svým manželem Ivanem pro SIK dělají. Z té neviditelné práce připomenu péči o finance, hlídání termínů, agendu, kroje a to co my ostatní moc neumíme - návštěvy našich nemocných kamarádů.

Bylo mi ctí vést 5 let takovou partu lidí. U této příležitosti těmto skvělým obětavým lidem upřímně děkuji nejprve sám za sebe, ale věřím, že i za všechny krůžkaře.

Při ohlédnutí se za uplynulým rokem se zaměřím na druhou polovinu roku - nebudu opakovat výčet akcí první poloviny roku - byl obsahem Vědomosti č.35 ze září 2006. Z mého pohledu byl i zbytek roku

úspěšný. A že to byl opravdu akcemi „našlapaný“ rok. Krom hodů, které padly na oltář přípravě slavnostního večera proběhly všechny plánované akce, navíc jsme se po dlouhých letech aktivně i pasivně zúčastnili setkání pražských lidových muzik v KD Vltavská.

Podářilo se vydat zdařilou publikací – sborník dokumentující život posledních 10 let SIK. Jde o kolektivní dílo. Hlavní podíl na jeho vydání má prof. Hlaváč a D. Macháček. Děkujeme firmám ESKIRA a FORPEX. Ve spolupráci FoS ČR, Leo Neumanna, prof. Hlaváče a D. Macháčka se podařilo vydat dotisk oblíbeného zpěvníku „Na besedě ve Slováckém krůžku“. Z iniciativy posledně jmenovaného byl letos náš SIK 2x prezentován v programu ČT, pořízen záznam ze slavnostního večera, který bude vysílán počátkem roku 2007 a vydáno DVD.

O našem SIK vyšly 3 články v časopisu FOS ČR (2x ke vzpomínce na K. Navrátila a jednou ke 110. výročí vzniku SIK), je natočena reportáž P. Slintáka do Českého rozhlasu, která bude odvysílána před Moravským plesem.

Slavnostní večer spojený se setkáním bratrských SIK byl skutečným vrcholem oslav vzácného jubilea a nesporně přispěl prestiži našeho SIK. Podíl si oprávněně mohou připsat všichni, kdo se na zdaru podíleli. Jsem rád, že šlo vskutku o kolektivní „dílo“. Zapojila se valná většina našich členů ať již v roli účinkujících, organizátorů, pořadatelů, těch co připravili občerstvení, nebo se „jen“ věnovali našim hostům. Slyšel jsem slova chvály na citlivě komponovaný a provedený pořad, jeho moderování oběma Mirky, na výkony předvedené na pódiu i po skončení slavnostní oficiální části večera, na naši pohostinnost – těšilo mě to – samozřejmě. Ale ta chvála patří zejména Vám a já Vám ještě jednou děkuji.

Poslední akcí roku byla vánoční beseda. Dvě oslavenkyně, vánoční hra, hodně muziky a zpěvu. Důstojná tečka za rokem 2006.

Akce roku 2007 bude organizovat nový výbor, který jsme si na lednové besedě zvolili. Náplní krůžkařského roku budou tradiční akce počínaje Moravským plesem, je zvažován návrat k fašankové tradici, k účasti na přehlídce pražských lidových muzik. V době, kdy toto píšu není jasno o výstavě vín – tahouni této akce nemají pro ni v nastávajícím roce prostor. V listopadu slaví 85. výročí svého vzniku bratislavský Slovácký krůžek a Skaličané. Bude organizováno stejně jako naše výročí ve spojení se setkáním SIK a již nyní jsme srdečně zváni.

Místo závěru - přeji novému výboru a starostovi stejně úspěšné působení a potřebné síly a podporu nás všech ve prospěch nás všech.

Bruno Vognič

Z dějin na Slovácku 4

Na počátku novověku

4.1 Reformace na Slovácku

V 16. století bylo náboženské složení obyvatel Moravy a Slovácka velmi pestré. Sotva desetina národa vyznávala katolické náboženství, více než devět desetin patřilo k různým nekatolickým, evangelickým směrům.

Katolíky podporovali Habsburkové na trůně. V královských městech museli být úředníky katolíci, fara musela být katolická, i když byli katolíci ve městě v menšině (např. v královském městě Hradišti bylo ještě roku 1605 jen 12 katolických rodin.) Evangelické fary v královských městech být nesměly; aby nekatolíci z měst nemohli chodit na evangelické bohoslužby do sousedních vesnic, města se od sobotního večera až do pozdního nedělního rána zavírala. V královském městě Kyjově byl katolickým farářem Jan Albitius; vedl však pohoršlivý život, byl ženatý a shromažďoval bohatství pro své děti. Proti katolickým farářům se bouřili evangelíci v Uherském Hradišti i v Podivíně. Na katolické úředníky ve správě si trpce stěžoval Karel starší ze Žerotína; že se do země tlačí cizozemci, že potírají práva, že zavádějí nové platby, přijímají úplatky, zadlužují obce.

V několika opuštěných obcích na jižní Moravě se usadili katoličtí Charváti, kteří prchali před Turky. Z téhož důvodu přišlo na Slovácko i několik řeckých rodin.

Husitství ztratilo koncem 15. století reformní charakter. Lidé, lpící na husitském dědictví, byli **staroutrakvisté**; ti, kteří sympatizovali s německým luteránstvím, byli **novoutrakvisté**. Novoutrakvismus přinesl hojně styky s německými a švýcarskými univerzitami. V menšině byli **kalvinisté**; měli fary v Nové Vsi a v Derflích (tam chodili i někteří z Hradiště), další fary byly v Bojkovicích, Pytíně, Pavlovicích.

Rozdrobení evangelíků ztěžovalo jejich obranu proti katolickému králi Rudolfovi II. Spojili se proto a přijali soupis společných článků víry. Na Moravě byl takovým úkolem pověřen roku 1566 Pavel Aquilinas, evangelický farář z Kyjova a Benedikt Ostrožský ze Strážnice. (Pavel Aquilinas se horlivě zapojoval do náboženských jednání své doby, byl v církevních věcech rádcem pánů z Pernštejna i Černožských

z Boskovic. V mnoha vydáních vycházely jeho latinskočeské knihy pro potřebu městských škol.) V Čechách přijali roku 1576 evangelíci obdobnou tzv. Českou konfesi, která se stala ideologickou základnou nekatolíků a byla i podkladem Majestátu Rudolfa II., kterým r. 1609 zaváděl náboženskou toleranci.

Čeští bratři (ve světě častěji Moravští bratři) hluboce věřili Bibli, žili velmi mravným životem, byli pracovití, dosti zámožní, jejich sbory byly vzorně řízeny, starali se o vdovy a o sirotky, pilně zakládali nižší i vyšší školy. Své duchovní si volili sami, nehodné kněze zbavovali úřadu a dokonce je i vylučovali z Jednoty. Z hlediska Basilejských kompaktát byli však kacíři.

Proti Jednotě českobratrské proto ostře vystupovali Jiří z Poděbrad, Jagellonci a po nich Habsburkové. Při pronásledování v Čechách stěhovali se Čeští bratři na Moravu. Prvé bratrské sbory na Slovácku vznikly ve Strážnici a ve Veselí (1502), v Uherském Brodě (1525), v bývalém kyjovském okrese v Osvětimanech, Sobůlkách, Stavěšicích, Archlebově, Lovčicích, Ždánicích, Dambořicích, Želeticích, Žeravicích; na Slovácku bylo zaznamenáno 36 sborů. Nikde v obcích však Jednota netvořila většinu, bratří ani nestáli o to, aby počet svých příznivců rozšiřovali, více jim šlo o mravní čistotu členů než o jejich množství.

Čeští bratři nezapojovali do hnutí, které se pokoušelo sjednotit vyznání víry evangelických církví, měli přitom mnoho sporů např. s brodským farářem Kyrmozerem, který proti nim velice hrubě stavěl. Čeští bratři byli pronásledováni i některým pány, kteří drželi s novoutrakvisty; Zdeněk z Vartenberka na Napajedlech dával je i do vězení, dával je mučit, chtěl je dát i popravít, ale v moravských městech nenašel kata, který by popravu provedl. Když však těžce onemocněl, dal se na pokání, všechny vězně dal propustit a prosil je za odpuštění. Jiní utrakvisté se však Českých bratří zastávali. Jan ze Žerotína na Strážnici vsadil roku 1581 do vězení novoutrakvistického kněze za to, že České bratry nazval lotry, zloději, zrádci a přirovnával je k Turkům a Židům.

Ferdinand I. chtěl na základě stížnosti olomouckého biskupa zakročit proti Bratřím i na Moravě. Ferdinandovi odpověděl moravský hejtman Václav z Ludanic: „Dříve Morava v ohni a popeli zahyne, než aby utrpěla nějakého ve víře nucení.“ S hejtmanem souhlasili i katolíci, Ferdinand pak své odpůrce přirovnal ke „stádu vepřů, z nichž kdybys jediného podráždil, všechny na sebe poštvěš“.

Bratrský sbor byl i v královském městě Kyjově, byl však z moci úřední mandátem z roku 1577 zavřen. Moravští stavové se kyjovských zastali. Podali protest, císař Rudolf II. se odporu zalekl a zanechal pronásledování Bratří, i když mandát nezrušil. Roku 1602 však vydal nový mandát proti Bratrům v Kyjově a v Hradišti.

Na přelomu 16. a 17. století vyšel z řad Českých bratří náš slavný „učitel národů“ Jan Amos Komenský. Pocházel z okolí Uherského Brodu, studoval na významné českobratrské škole ve Strážnici a pak v Přerově, univerzitu v Německu, kazatelem byl jmenován v bratrském sboru v Žeravicích (mezi Kyjovem a Bzencem). Vzpomínali jsme na J.A. Komenského ve Vědomostech č. 20, 22, 23.

V německých zemích vznikla sekta Novokřtěnců, radikálního křídla reformace, která poskytovala křest dospělým lidem na základě uvědomělého obrácení a víry a znovu křtila ty, kteří byli pokřtěni jako nemluvňata (Wiederteufer). Když byli na počátku 16. století v Německu krutě pronásledováni, uchýlili se někteří na Moravu, zejména na Slovácko, kde získali příznivce i mezi šlechtou, která jim poskytla pozemky k postavení domů kolem společného dvora v mnoha slováckých vesnicích. Vynikali jako hrnčíři, jejich jemná keramika byla opatřena neprůhlednou bílou polevou, vhodnou pro malířskou výzdobu. Vynikali i v dalších řemeslech, zasloužili se i o rozšíření vinohradů. (U nás se jim říkalo túfaři nebo habáni, referoval nám o nich ing. I. Šála, budeme jim věnovat pozornost v samostatném příspěvku.) Když se novokřtenci postavili proti šlechtě v Německu, zalekli se i jejich čeští příznivci (např. Liechtensteinové) a nutili je k odchodu na Slovensko.

Ve městech žily i početné skupiny Židů; obvykle v uzavřených blocích měst se synagogou a vlastními školami (gheta). Teprve Josef I. povolil, aby se židé mohli usazovat ve městech i mimo gheto. Židovská škola v Kyjově byla např. zrušena až r. 1918.

4.2 Hospodářské poměry

Výrazným rysem hospodářských změn v 16. století bylo scelování statků pánů kolem jejich hradů. Získávali menší statky koupí, výměnou, dědictvím a místo mnoha rozdrobených území vznikala ucelená panství, feudální velkostatky Zástřízlů na Buchlově, Žerotínů na Břeclavsku, na Strážnicku a další. Šlechta cílevědomě organizovala na svých statcích

výrobu, výnosné bylo pivovarnictví, vinohradnictví a zejména rybníkářství, které vedlo k zakládání rybníků od Veselska přes Hodonínsko až na Břeclavsko. Do svých poddanských měst začala šlechta soustřeďovat řemesla a obchod; z domovních platů z měst i z vlastního hospodaření plynul šlechtě výrazný zisk. Zemědělství ponechávala šlechta svým poddaným rolníkům.

V 16. století se na Slovácku zakupovala uherská šlechta, kterou Turci vypudili ze statků v Uhrách. Takových uherských šlechtických rodů je na Slovácku zaznamenáno dvanáct.

4.3 Slovácko bojištěm

Vláda Habsburků byla ztěžována bojem s Uhry (Jan Zápoľský) a s Turky. Roku 1529 Turci od Vídně znepokojovali Moravu, zejména Slovácko. K obraně Moravy byly vytvořeny čtyři vojenské kraje. Jeden z nich se do roku 1541 jmenoval Kyjovský, pak Hradišťský. Hrady a města na pomezí (Mikulov, Břeclav, Hodonín, Strážnice, Ostroh, Brod, Hradiště) se zpevňovaly novými hradbami. Proti Turkům vyrážely české oddíly, které se shromažďovaly u Strážnice, u Petrova, Sudoměřic, Hodonína, Lužic a Břeclavi. Oddíly byly neukázněné a našemu kraji velice škodily. Navíc následovala léta hladu, bídy a drahoty, místo chlebem se lidé živili různým býlím jako dobytek a umírali jako mouchy. Na Břeclavsku zaniklo 50 osad.

Když císař Rudolf II. chtěl vyhladit evangelíky v Uhrách, vypuklo v nich ozbrojené povstání Štěpána Bočkaje. Ten doufal, že se k němu Morava připojí, ale moravský zemský sněm se postavil proti němu. Bočkajovci pak roku 1605 vtrhli na Slovácko. Nepodařilo se jim dobýt Brod, ale vypálili Strání, Strážnici a Hodonín a vesnice na levém břehu Moravy až ke Zlínu. Komnou napadli v době, když tam slavili hody. Hajduci všechny „obklíčili, stínali, sekali, jímali, vázali, zapalovali, mnoho lidu uhořelo neb se v některém domě čtyři, šest, osm spáleno bylo.“ Zajaté obyvatele prodávali Bočkajovci Turkům do otroctví. Přešli i řeku Moravu a vypálili Kyjov a 12 vesnic v okolí. Královská posádka v Hradišti se neodvážila chránit vesnice a katoličtí úředníci se navíc vyjadřovali v tom smyslu, že přece nezáleží na několika tisících kacířů, kteří budou povražděni: „Co jest po těch kacířích, ať je potrescí.“

Velice krutě zacházeli s obyvateli i vojáci královští, přišli na Moravu z Čech a z Polska. Loupili potraviny, víno, ošacení (i z mrtvých), ložní prádlo i nádobí měděné, železné, z cínu i mosazi, mučili obyvatele,

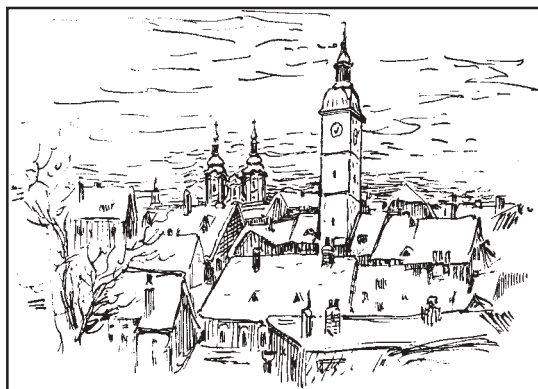
aby prozradili peníze, domy podpalovali, dobytek odváděli, nenechali lidi ani obdělávat pole. Nakonec koncem roku oblehlo českomoravské vojsko Skalici, dobylo ji, vzdaly se slovenské hrady Branč a Plavce, Moravané vypálili Čachtice, Beckov, Nové Město a dostali se až k Trenčínu.

Devět měsíců trvalo jednání mezi Matyášem, bratrem Rudolfa II., s Bočkajovci. K nelibosti Rudolfa II. získali Uhři roku 1606 značné ústupky, evangelická náboženství byla v Uhrách prohlášena za rozprávná s katolickým. I v Čechách musel Rudolf II. nakonec vydat roku 1609 Majestát o náboženské svobodě. Pak platilo „Čí je panství, toho je i náboženství.“

Když se měl roku 1618 stát českým králem Ferdinand II., vzbouřili se evangeličtí stavové proti Habsburkům. Morava nejprve pod vlivem Karla staršího ze Žerotína zachovávala neutralitu, ale pak zásluhou břeclavského Ladislava Veleny za Žerotína se také proti Ferdinandovi II. postavila. V Uherském Hradišti se v květnu 1619 zmocnili vlády vojáci evangelických stavů, sesadili katolíky z rady, předali kostel evangelíkům (katolíci ať chodí do kostela k františkánům). Ale císařské jednotky z Rakouska a z Mikulova těžce sužovaly okolí Břeclavi. Císaři přišli na pomoc k Vídni polští kozáci, kteří nelidsky řádili od Napajedel přes Bzenec a Hodonín až k Prušánkám. Evangelíkům pomáhal sedmihradský kníže Bethlen Gábor.

Všichni víme, že povstání nakonec neslavně skončilo porážkou na Bílé hoře u Prahy roku 1620.

Jura Mikulčák

Ze života Slováckého krúžku po roce 1945

V prvním období dlouholeté historie Slováckého krúžku po roce 1945 měl náš „spolek“ své stálé sídlo na Žofině (Slovanském ostrově). Členové krúžku a zájemci o jeho besedy bezpečně věděli, kde se mohou setkat s ostatními krúžkaři, měli jsme stálé sídlo schůzek, byl i určitý den, takže každý věděl, že na schůzku nejde nadarmo. Tyto okolnosti měly příznivý vliv na návštěvnost i na úroveň besed.

V období po druhé světové válce došlo k výrazným změnám, krúžek už neměl své působiště ani v Moravskoslezské besedě v Revoluční třídě, kde dlouho sídlil, proto se hledala jiná místnost pro jeho besedy. Krúžková muzika žila již od roku 1945. Do krúžku jsem se dostal až v roce 1947, proto se zde pokusím zachytit některé momenty krúžkařského života tohoto období, až do roku 1957, který je určitým mezníkem v jeho dalším dění.

V letech 1946 až 1948 míval krúžek své besedy na Národní třídě v patře nakladatelství U Topičů. V této době měl krúžek znamenitou muziku, v níž se sešli zapálení muzikanti. Primášem byl Franta Kozák, pocházející z Orechova od Uherského Hradiště. Franta byl učiněný klidás a dobračisko, který dovedl hned v zárodku zažehnat jakékoliv případné dohadování nebo hašteření chlapců. Dalším členem muziky byl Zdeněk Mišurec – basista, rodák z Malenovic. Do muziky zapadnul i Milan Baborák, ač nebyl Moravan, byl Jihočechem a hrál jako kontráš. Pišťelák-klarinetista byl Otyň Horký, pocházející z Veselí n. Mor. Otyň byl veselý chlap, který po pražských studiích odešel do rodného kraje, kde kantořil v Uherském Hradišti. Cimbalistou byl Miloš Matoušek – Podlužák, z Moravské Nové Vsi. Byl nejen dobrý cimbalista, ale i zpěvák a výborný verbíř. To byl tedy stálý kádr naší muziky. Někdy si s nimi zahrál též Jiří Pospíšil, zvaný Ica.

Je specifické pro naši muziku, že se občas vyskytnul nějaký muzikant – ať již voják prezenčák, nebo student, nebo Moravan, na služební cestě v Praze a ten měl-li zájem, vždy si s muzikou zahrál. Dá se říci, že všichni byli spokojeni.

K charakteru a náplni písní je třeba poznamenat, že to byla převážně dolňácká tematika, přestože její repertoár mnohdy zaběhnul až na Slovensko. Bylo to dáno osobou primáše Dolňáka, i ostatních členů muziky.

Po několika letech se výrazně změnilo složení muziky. Primáš odjel dlouhodobě služebně do zahraničí, někteří muzikanti odjeli z Prahy a tak se muzika bez primáše dostala pozvolna do krize. Mnohdy se ani nehrálo, na besedách ubývalo lidí a zde se ukázalo, jak dobrá muzika dovede udržet partiu a jak právě ona je tmelem celého krúžku.

Rok 1948 rozvrátil život krúžku a začalo jeho stěhování po různých klubech a vinárnách, v nichž jsme museli sdílet nevyhovující, ba nedůstojné prostory. Nejprve jsme byli vypovězeni z patra budovy U Topičů a přesunuli nás do suterénu téže budovy. Po několika měsících jsme museli opustit i toto místo a na krátko jsme se uchytili v závodním klubu Racek, též na Národní třídě. Vzpomínám si, že v té době hrál v muzice už i Jenda Hlaváč.

Další intermezzo našeho stěhování bylo ve vinárně Bystrica na Národní třídě a za krátko jsme se dostali do vinárny Roma na Vinohradech – patrně roku 1951.

V uvedených objektech probíhaly běžné besedy krúžku. Větší naše akce jsme museli přemísťovat do objektů alespoň prostorově vyhovujících (hody, fašanky). Tak na příklad hody v roce 1950 jsme měli v Charitě na Karlově náměstí, fašank 1951 jsme uspořádali v závodním klubu v Pánské ulici. Byl to pozoruhodný fašank! Nájemce tohoto klubu pronesl velké podivení „Vy jste zajímavý spolek, vypili jste víc litrů vína, než bylo prodáno vstupenek“. Ano, už je to tak. Hrajeme, zpíváme, veselíme se, ale bez toho vína se to nemůže nikdy obejít, takže dotyčný měl asi pravdu. Hody 1953 proběhly v pěkném prostředí, v menze v Opletalově ulici. Jak bylo uvedeno, tak našinci toho při zábavě dost zvládnou. Nikdy se však za celá léta nestalo, aby byl někdo z našich nadmíru zmožen. To se potvrdilo právě při těchto hodech. Tehdejší naše členka, díky Bohu nikoliv Moravanka, se zachovala takovým způsobem, že padla jako podřátá. Museli jsme ji vynést jako kládu. Na omluvu však budiž řečeno... šak ona není z Moravy!

Velmi zdařilý byl fašank v roce 1954, pořádaný v Mánesu a ukončený podle tradice pochováním basy. Vzpomene si na něj i řada dnešních krúžkařů. Je zachována i obrazová dokumentace.

Ve zmíněných letech byli stálými účastníky krúžkařských schůzek předseda krúžku Ing. Machálek, rodák z Lipova, dále Ladislav Boháč velmi skromný člověk a náš vynikající národopisný referent, jemuž vděčíme za mnohé. Jeho usilovná činnost nebyla dosud náležitě doceněna. Neodmyslitelným pilířem všeho krúžkařského dění byl jeho obětavý strážný duch – strýček Hanák, pocházející z Blatnice pod sv. Antonínkem.

Byla to jeho zásluha, že doslova mravenčí prací zachraňoval konání našich akcí. Většinou sám ručně psával pozvánky pro 300 až 400 lidí! Zastával po léta funkci i jednatele. Zemřel ve vysokém věku 94 let v roce 1985.

Musím vzpomenout bohatýrskou postavu Dr.Matušiny, který si vysloužil uznání režimu a pracovníě skončil jako asfaltér. Pravidelným účastníkem našich besed byl Dr.Štěpán Jež, radějovský rodák. Byl znamenitým znalcem umění a měl bezprostřední vztah k našim umělcům, zejména pocházejícím ze Slovácka, které nemohl nikdo jiný lépe pochopit a vyložit jasněji, než právě on. Často chodíval na schůzky též Dr.Jožka Frolka, syn malíře Antoše Frolky spolu s profesorem Vladimírem Klusákem.Ti si vždy dovedli nenapodobitelně zanotovat starodávné písničky.

K tématům literárního charakteru nebylo povolanejšího odborníka nad Dr.Bedřicha Slavíka, který byl žákem Dr.Ježe. Jeho přednášky uchvacovaly každého jasnou logikou a poutavým přednesem. Všechna přednášená témata podával vždy bez jediné poznámky, byl pohřížen jen sám do sebe. Je škoda, že tak předčasně odešel, mnoho znamenal právě pro vynikající úroveň přednášek.

Vzpomněl jsem zde jen zběžně některé z našich členů, na které nesmíme zapomínat pro jejich zásluhy a proto, že nám ukazovali další cestu vývoje našich setkání. Je třeba připomenout i další, byť jen drobné aktéry dění stojící nenápadně v pozadí, přitom ale neodmyslitelně spjaté s chodem krůžku. Byla to např. vždy usměvavá tvář Franty Šavary – strážnického rodáka. Ten se, po odbytí presenční vojenské služby, dostal v roce 1922 do Prahy, kde zůstal až do své smrti. Brzy po zakotvení v Praze začal chodit do krůžku, takže znal a zažil mnohé ze šerého dávnověku krůžku.

Je škoda, že jsme nezaznamenali jeho vzpomínky. Franta byl na všech besedách a všech akcích a vždy obětavě postával u pokladny a střežil ten mrzký mamon. Tak žil a krůžkařil až do své smrti. Je zajímavé ještě dodat, že jako soukromník přežil tvrdou dobu znárodnování – nebylo mu ani co znárodnit. Byl posledním soukromým holičem v Praze, který měl svůj „kadeřnický salon“ na Pankráci za tehdejší továrnou Jawa, kde pracoval i se svoji manželkou.

Zároveň s problémy naší muziky nás provázela druhá, neméně závažná kalamita - a to ztráta stabilních spolkových místností, která začínala již v roce 1948. Naše následné putování z lokálu do lokálu mělo neblahý vliv jak na účast, tak na úroveň besed, které jsme museli mnohdy

improvizovat. Besedy kolem padesátých let se konaly i v kavárně Juliš na Václavském náměstí, scházeli jsme se také několikrát v závodním klubu na Újezdě, až jsme se dostali na Žofín.

Do tohoto období spadá též jedno ze zdárných vystoupení krúžku, konané v Obecním domě hlavního města Prahy. Tehdy byla pohromadě celá muzika, ještě za primášování Franty Kozáka. S muzikou hrál též kantor Emil Karas, původem z Kyjova. Tu při závěrečném verbuňku chasy Emilek nešťastně zakopnul a v pádu rozštípl svoje husličky, jakoby je mečem rozťal. Hbitě se posbíral z podia, ve vztyčených pažích svíral po půlce huslí a s veselým úsměvem rázoval pryč s muzikou, jakoby se nic nestalo. V sále následoval bouřlivý aplaus. Když se kdosi později pak primáše ptal, jak jsme to dokázali s těmi rozpůlenými houslemi, tak Franta Kozák jen suverénně odvětil... „a víte, kolikately husle jsme museli takto rozbit, než se to Emilkovi takto povedlo?“

Období od roku 1945 až do let 1956-57 můžeme nazvat jako éru dolňácké muziky, která po odchodu dolňáckého primáše pozvolna dozněla. V této době začal chodit do krúžku Jura Hudeček. To se projevilo příznivě nejen v konsolidaci celé muziky, ale také došlo ke změně tematiky písní. S hornáckým primášem se začala muzika převážně zabývat hornáckými zpěvy a tanci. Tak se uzavřela kapitola dolňácké muziky a otevřelo se období hornácké muziky.

Ivan Šála

Znáte oskeruše, malperně, mišpule aj.?

Některé názvy jsme možná už slyšeli; ale ochutnali jsme plody keřů a stromů, které se u nás sotva kde najdou jinde, než na našem teplém vínorodém Slovácku? Tož si pár slováckých specialit připomeňme.

Oskeruše (nebo **oškeruše**), přesněji jeřáb oskeruše, se od jiných jeřábů liší nedělenými listy a zejména 2 cm dlouhými plody hruškovitého tvaru. Je to strom teplomilný a světlomilný, jeho dřevo je vhodné k soustružení a pro koláře. Nás zajímá plod oskeruše; dozrává na podzim, obsahuje řadu vitaminů, je však natrpklý a jedlý až po zmrznutí nebo uležení. Z oskeruší je možné připravit kompot, mošt, sirup, marmeládu i víno, dávaly se do buchet i na sušení. Staří vinaři přidávali oskeruše do vinného rmutu, protože výborně čistily víno, a oskeruší proto sázeli u vinohradů, aby byly oskeruše po ruce. Avšak z oskeruší je možné pálit i **oskerušovici** – tak jako se pálí slivovice. Tato vlastnost oskeruší inspirovala krajané v Tvarožné Lhotě (na východ od Strážnice); už 5 let se tam pořádá svátek oskeruší, spojený s ochutnávkou oskerušovic; v roce 2006 ochutnávali už 80 vzorků. Přinese někdo oskerušovici ochutnat do našeho Krůžku? (Prý stojí i 700 Kč za litr.) Ve Tvarožné Lhotě mají i muzeum oskeruše, naučnou oskerušovou stezku a prohlašují oskeruší za strom Slovácka; chtějí uspořádat i soutěž o královnu oskeruší; o titul nejkrásnější oskeruše se může ucházet např. oskeruše ze Strážnice, která má možná již 400 let nebo oskeruše u Osvětiman, alespoň dvousetletá. Krajané však vědí o řadě dalších krásných stromů. Popřejme nové tradici úspěšná další léta. (Podle pořadu Folklorika na ČT 2, 15. 5. 2006 ve 3 hodiny ráno.)

Morušovníky, keře i stromy, se u nás pěstují již od dob Marie Terezie; rostou velmi pomalu a sázely se do stromořadí podél cest a na okraje lysin. Poskytují výborné, velmi trvanlivé, pevné dřevo, s krásným uložením vláken. Listy morušovníku byly potřebné při chovu bource morušového jako krmivo pro jeho housenky. U nás se pěstuje morušovník černý s černofialovými plody a morušovník bílý s plody zelenobílými. Plody morušovníků připomínají tvarem 2 cm dlouhé ostružiny; někde na Slovácku se jim říká **malperně** (nebo malterně). Chodil jsem na ně v mládí v Osvětimanech, kde morušovníky bílé lemovaly cestu kolem hřbitovní zdi. Plody jsou jedlé, mdle sladké; z přikyselených moruší (aby

nebyly příliš mdlé) se připravuje kompot, džem, rosol, mošt i sirup a je možné připravit z nich i víno. Morušovník se uplatňuje i v lidovém léčitelství a v prodáváných doplňcích stravy; výtažky z kořenů a listů morušovníku snižují hladinu cukru v krvi, což má význam při léčení cukrovky II. typu a podporují i snižování hmotnosti.

Mišpule je keř nebo strom z čeledi růžovitých. V jižní Evropě se pěstuje mišpule japonská; plody jsou oranžově hnědé malvice velikosti vlašského ořechu se sladce nakyslou dužninou, v níž je uloženo několik hranatých semen. U nás je častější mišpule česká; má listy jen drobně pilovité, zespod šedozelené, plstnaté. Plody jsou zploštěle kulaté, hnědé, jedlé jsou teprve zhniličatělé nebo sklizené po několika mrazících. Z mišpulí je možné připravit marmeládu nebo hustší povidla, popřípadě po usušení na pastu v cukru obalované nakrájené kousky.

Kdouloň obecná je keř nebo stromek velmi atraktivního vzhledu se světle růžovými květy; kvete pozdě a proto nebývá poškozená jarními mrazíky. Plodem je **kdoule**, malvice hruškovitého tvaru, aromatická, sytě žluté barvy, avšak trpká a tuhá, často s mnoha kameničitými zrnky. Pro trpkou chuť se nehodí přímému konzumu, jsou však vhodné k přípravě marmelád jako pomazánek, ale i k přípravě kompotů, rosolu i likéru. Ve starověku byly kdoule povýšeny na zlatá jablka Hesperidek a jako jablka Venušina na symbol plodnosti.

V malých slováckých vinohradech je možné najít **baco** (bako nebo bago), křížence různých druhů americké révy; má delší hrozny s drobnými bobulemi modročerné barvy, intenzivně zbarvené. Vína z nich měla nepříjemnou příchut', ale do 50. let minulého století se baco pěstovalo, protože jako přídavek do červených vín je pěkně barvilo. Pro jejich nevhodné vlastnosti a údajnou zdravotní závadnost vína musely být všechny keře v 50. letech minulého století vykloučeny. Nové americké hybridy už prý nežádoucí vlastnosti nemají.

Jura Mikulčák

Slovácký verbuňk – dědictví lidstva

V září 2006 jsme obdrželi 2 výtisky neprodejně knihy Slovácký verbuňk. Další výtisky již bohužel neobdržíme. V knize je asi 70 stránek zajímavých informací. Protože není možné, aby si všichni zájemci knihu brzy přečetli, vybral jsem pro ně nejdůležitější informace.

V knize je předmluva a návrh na nominaci slováckého verbuňku do seznamu mistrovských děl ústního a nemateriálního dědictví lidstva. Dne 25. 11. 2005 organizace UNESCO slovácký verbuňk do seznamu zapsala. V tomto seznamu je prozatím 90 fenoménů z celého světa. Např. Rumunsko má zapsaný mužský mečový tanec z Oltenie, jež jste mohli vidět na Pražském jarmarku v podprůměrném výstupu rumunského souboru. Slovensko má zapsanou fujaru. Česko má zapsaný slovácký verbuňk a zvažuje návrhy na nominace těchto jevů:

jízda králů ve Vlčnově

masopustní masky a občůzky na Hlinecku

mečové tance na Uherskobrodsku

pašijové hry v Hořicích na Šumavě

areál lidového kultu svatých Cyrila a Metoděje na Velehradě

V knize je sporné vysvětlení, proč se klášter řadí do nemateriálního dědictví, když UNESCO vede také seznam hmotných památek, v němž má Česko 11 zápisů, např. Prahu.

Ze 194 obcí Slovácka se verbuňk tancuje ve 141 obcí. V nich je 55 souborů předvádějících verbuňk.

Ve verbuňku rozeznáváme 6 typů, jež mají většinu tanečních prvků totožnou. Liší se intenzitou, četností výskytu, držením těla, vedením nohou a někdy i rukou. Jsou to tyto typy:

z okolí Strážnice

z okolí Kyjova

hanáckoslovácký z okolí Hustopečí a Ždánic

hornácký

uherskohradištský z okolí Uherského Hradiště a Uherského Brodu

podlužácký

Strážnický, kyjovský a hanákoslovácký typ na jihu mají pomalé, střední a rychlé tempo tance. Hanákoslovácký typ na severu má střední a rychlé tempo. Hornácký, uherskohradištský a podlužácký typ mají pomalé a rychlé tempo. Název „válaný“ se používá pouze na Podluží.

K návrhu bylo přiloženo 6 videokazet s doprovodnými publikacemi. Každá videokazeta je věnovaná jednomu typu verbuňku. Videokazety jsme neobdrželi, ale prodávají se v Národním ústavu lidové kultury ve Strážnici.

Zato jsme v knize obdrželi DVD trávající 10 min. V něm jsou ukázky šesti typů tance a jedna ukázka zpěvu. Komentář do angličtiny přeložil Kanadán Don Sparling, jenž cvičil naši chasu a potom její členky zarmoutil tím, že se přiznal do Brna.

Knihu napsali čtyři profesionální folkloristé podle náročných požadavků UNESCO. Vydal ji Národní ústav lidové kultury.

Protože dva z autorů mají zásluhy nejen o knihu, ale i o to, že na Slovácku ještě šohajové tancují verbuňk, přidávám aspoň to, co o nich vím.

Mgr. Jan Miroslav Krist (dále jen Jenda) se narodil 3. 9. 1932 v Brně. Dvě křestní jména brání záměnam s Dr. Janem Kristem. Bydlel v Uherském Hradišti, v Uherském Brodě, v Praze a v Brně. V r. 1949 v Uherském Hradišti se stal členem studentského souboru a Slováckého krůžku, z něhož vznikl Hradišťan. V r. 1951 byl spoluzakladatelem a prvním uměleckým vedoucím Olšavy. Od r. 1955 je členem Slováckého krůžku v Brně, v němž byl vedoucím chasy a starostou. Od r. 1956 do r. 1959 tancoval v AUS (v té době docházel i do pražského krůžku) a v Jánošíku. Od r. 1959 do r. 1971 byl ředitelem Závodního klubu pracujících v Uherském Brodě a přitom vystudoval osvětu na Univerzitě Karlově. Potom až do r. 1990 nesměl pracovat v osvětě a kultuře, protože nesouhlasil se sovětskou okupací. Byl vedoucím, choreografem a tanečníkem mnoha souborů, např. Veličky, Lipovjanu, Rozmarýnu, Světlovanu. V r. 1971 a 1972 cvičil naši chasu nejlepším způsobem. Měl v plánu 27 párových tanců. Před každým novým tancem nás poučil o místě, kde se tancuje: nářečí, písně, kroje atd. Protože se brzy odstěhoval, stihl nás naučit pouze boršickou sedlckou, kopaničářský čardáš, našskou a straňanskou. Z nich správně tancujeme straňanskou, nesprávně boršickou sedlckou a kopaničářský čardáš a netancujeme našskou, protože k ní neumíme žádnou píseň. Z tehdejší chasy na naše besedy chodíme pouze tři muži. Jenda je ve strážnických festivalech autorem mnoha pořadů, členem programové rady a senátu. Je autorem pořadů v jiných

festivalech, v televizi a v rozhlase. Sbíral písně a tance na Uherskobrodsku. Byl garantem videoencyklopedie Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska. Napsal dvě knihy o folkloru. Od r. 1991 pracuje v Národním ústavu lidové kultury ve Strážnici.

Dr. Karel Pavlišťík, CSc., (dále jen Karel) se narodil 12. 3. 1931 v Uherském Brodě. Bydlel také v Praze a ve Zlíně. Do r. 1951 v Uherském Hradišti byl členem studentského souboru a Hradišťanu. Od r. 1952 byl na vojně v Hradci Králové vedoucím souboru. Od r. 1953 do r. 1962 tancoval v AUS a přitom vystudoval etnografii na Univerzitě Karlově. V r. 1957 v Moskvě na Světovém festivalu mládeže a studentstva získal medaili za interpretaci vlastní choreografie z Uherskobrodsku. Od r. 1962 do r. 1970 a od r. 1990 pracuje v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Stejně jako Jenda 20 let nesměl pracovat v kultuře, protože nesouhlasil se sovětskou okupací. Byl vedoucím a choreografem mnoha souborů, např. Vesny, Vonici, Voničky, Kašavy, Světlovanu, Rusavy, Rozmarýnu, Olšavy. Ve strážnických festivalech byl předsedou programové rady nebo senátu, autorem a režisérem mnoha pořadů. Je autorem pořadů v jiných festivalech, v televizi a v rozhlase. Přispíval do mnoha folklorních časopisů. Na Rožnovských slavnostech založil soutěž o nejlepšího tanečníka valašského odzemku a obuškového. Byl členem redakční rady videodokumentace Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska.

Už od vzniku strážnického festivalu v něm občas byla Soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku. Jenda ji vyhrál v r. 1957 s písní

„Ej, vy páni z veselského zámku“.

Dnešní regionální kolo bývalo pouze v Tvrdonicích od r. 1957. Jenda a Karel od r. 1986 každoročně organizovali tuto soutěž dnešním způsobem. Od r. 1994 do r. 1997 natáčeli slovácký verbuňk do zmíněné videodokumentace. Díky těmto dvěma akcím je slovácký verbuňk zaznamenaný ve své nejkrásnější podobě, tancuje se a je zapsaný v seznamu UNESCO. Bez oblíbené strážnické soutěže by se snad tancoval také, ale asi by ztrácel typovou rozmanitost. Na soutěži v r. 2006 Jenda a Karel asi poprvé chyběli, oba ze zdravotních důvodů. Slovácký krůžek v Praze přeje Jendovi, aby po uzdravení mohl s Karlem spokojeně hodnotit soutěž aspoň do doby, kdy v ní zase budou vedle Lipovjanů další Horňáci.

I my bychom měli chránit slovácký verbuňk před úpadkem a zapomněním. Na zvládnutí verbuňku každý zájemce potřebuje nadání a některý i cvičitele. Proto jsem se snažil opatřit cvičitele brzy po zahájení cvičení chasy (asi v r. 1970). Chasa vždy cvičitele měla, mezi cvičiteli byli výborní verbíři: Jenda, Jiří Drgáč, Jan Čumpelík, Tomáš Sláma. Dožiji se změny ve výcviku našich verbířů, zaměřeném na typovou rozmanitost?

Pavel Fiala
Redakčně kráceno

Martin Zálešák mezi námi

V minulém roce (2006) jsme měli dvakrát příležitost uvítat na našich akcích v Praze známého zpěváka z Hornácka, Ing. Martina Zálešáka. Někteří členové „starší“ chasy ho dlouho dobře znají zprostředkovaně přes našeho tehdejšího primáše Juru Hudečka. Já sám jsem při setkáních s Martinem měl vždy pocit, že má uznalý a přátelský vztah k pražskému krúžku.

Setkali jsme se s ním na besedě krúžku ve vysočanském Gongu dne 8. března 2006 při oslavě kulatých narozenin několika našich členů – Jiřiny Trnčíkové, Ing. Josefa Bobka a Ing. Pavla Fialy. Poslední ze jmenovaných, mnohaletý aktivní člen krúžku, se dožil 70 let. On to byl, kdo Martina na besedu osobně pozval a zajistil vše potřebné. Martin nám po uvedení předsedou Brunem Vogničem zazpíval za doprovodu naší muziky několik písní, které ten večer významně obohatily.

Podruhé jsme Martina slyšeli zpívat na oslavě 110. výročí vzniku Slováckého krúžku v Praze, která se konala v KD Vltavská v Praze 7. Vystoupil se sérií sedláckých v doprovodu hostující muziky Jiřího Janouška. Nevím, zda bylo dostatečně zdůrazněno, že Martin v minulém roce měl překvapivé jubileum - 65 let a jsme rádi, že jsme ho viděli a slyšeli v plné síle. Jeho vystoupení mělo v publiku zaslužený živý ohlas. Z dosud nepublikovaného článku P. Fialy (s jeho souhlasem) vyjímám o Martinovi základní biografické údaje. „Narodil se v Kuželově, vystudoval zemědělskou vysokou školu a zemědělstvím živil svou manželku a dvě děti. Byl i úředníkem Ministerstva zemědělství ČR. Nyní je důchodcem ve Velké nad Veličkou...“

Nebyl profesionálním folkloristou, ale zpíval s nejslavnějšími muzikami, z nichž některé připomínám neznaje jejich přesná jména: BROLN, Muzika Slávka Volavého, Muzika Jožky Kubíka, Hudecká pětka Jožky Peška, Muzika Jarka Miškeříka, Hornácká cimbálová muzika Martina Hrbáče, ostravský „Technik“.

Za pražský krúžek přejeme Martinovi, aby mu lidová píseň rodného Hornácka i nadále dodávala životní pohodu a abychom ještě dlouho mohli poslouchat jeho charakteristický zpěv.

Jan Hlaváč

Neuniknul svému osudu

První beseda v krůžku, která proběhla po prázdninách 13.9.2006, přinesla také oslavu narozenin čtyř jubilantů, jimiž byli - podle věku: Mirek Říha (55), Čestmír Hlavinka (75), Karel Medek (75) a Janíček Hlaváč (80), tedy vesměs „prominenti“ - kteří pro krůžek mnoho udělali a stále dělají.

Po obvyklém popřání zdraví, předání pamětních listů, dárků a kytic, zahrála muzika oslavencům dokolečka, přičemž všichni zvládli tanec bez úhony, ač to jsou všechno už letitější chlapi.

Beseda pěkně plynula, muzika hrála, zpívalo se, když do sálu tiše vpluly tři záhadné osoby, které, jak se ukázalo, byly 3 sudičky, podané v obsazení Šalová, Jordánová a Růžičková. Samy se zmocnily jednoho z oslavenců, aby neuniknul před spravedlností a před svým osudem, ale aby dostal svým zanedbaným otcovským povinností. Zapěly mu tklivou píseň „Osířelo dítě“ s těmito smutnými slovy :

Osířelo dítě, smutek zachvátí tě,
ach táto tatíčku, zmizels na chvíličku,
teď už tě tu máme, už tě uhlídáme.

Píseň všechny dojala, zejména hledaného otce, který slzel. Dopadený otec se nijak nezpěchoval, co mu ostatně zbývalo. Ujal se své otcovské povinnosti s nečekanou zručností a něhou se dal do přebalování objeveného nemluvnátka - APOLENKY.

Hledaný otec KAREL MEDEK vzal všechno s humorem a všechny sudičky pěkně roztočil v kole. Zpívalo se, ač ze zpěváků citelně chyběl Jožinek. Tak celá beseda proběhla ve veselé a družné zábavě.

Ivan Šála

Pánové – bylo mi ctí...

Když mě Tonda Houska oslovil s výzvou: „Pojď si s námi zazpívat“, bez rozmýšlení jsem přikývl – s Tondou vždycky. Když z něho vylezlo, že se jedná o neděli 12. listopadu v KD Vltavská, myslil jsem si, že si dělá srandu, protože moje sebehodnocení pěveckých schopností není daleko sebehodnocení Honzy Roháče v poslední Vědomosti. Akce, na kterou jsem byl takto zván bylo XXIII. setkání lidových muzik. Tonda, ještě pro povzbuzení dodal: „Přijď určitě – je nás málo – písničky znáš, je to Kyjovsko“.

Takovéto výzvě se nedalo odolat – přišel jsem (už taky proto, abych se blíže seznámil s prostředím našeho slavnostního večera, který se uskutečnil za týden). Až na místě jsem si plně uvědomil celou holou skutečnost.

Náš výstup byl zařazen jako poslední číslo programu pod názvem „Vystoupení mužského sboru SIK v Praze“ v pásmu CM J. Janouška a to bezprostředně po Martinovi Hrbáčovi.

Naši majstři Karel Medek, Jožka Šenk a Tonda Houska tuto skutečnost přijímali s bohorovným klidem. Bavili se programem umně řízeným Jožkou Harčarikem a pouze „dolaďovali“. Za úspěch považuju, že se mě je podařilo přesvědčit alespoň na dvojí přezpívání (z toho jednou s muzikou). Korunu všemu nasadil Tonda řka: „A na tu druhou půlku válaného a rychlou (verbuňku) půjdeš, abych se trochu vydýchal“. Moje v pondělí vytažené stehy protestovaly zbytečně.

Podle ohlasu ze sálu vše dopadlo jak mělo. Mě hřeje, že jsme se jako SIK v Praze znovu ukázali na tomto tradičním setkání pražských souborů a také to, že mě naši sólisté na tak prestižní akci vzali mezi sebe.

Pánové – bylo mi ctí.

Bruno Vognič

110. výročí Slováckého krúžku v Praze

V sobotu 25. listopadu 2006 se v Kulturním domě na Vltavské konal dlouho připravovaný, netrpělivě očekávaný a hlavně nádherný večer, který oslavil krásných kulatých 110 let Slováckého krúžku v Praze. Kdo jste tam byli – jistě ještě dnes na tento zážitek vzpomínáte a kdo jste se účastnit nemohli – máte ještě dnes čeho litovat. Snad vám ale následující řádky poodhalí jeden soukromý pohled na tento listopadový večer.

Po dlouhé době jsem se programu nezúčastnila aktivně a „spokojila“ jsem se s rolí zvědavého diváka (vzhledem k jistým okolnostem mi zkrátka nic jiného nezbylo). Mělo to ale několik výhod – jedna vyplynula zejména pro mého manžela, který si konečně vychutnal pocit svobody a nehnal se schváceně ke kulturnímu domu obtěžkán několika kufry s kroji tak, jako vždy u podobných akcí. Druhá, mnohem zajímavější, plynula pro mně samotnou. Měla jsem jedinečnou možnost si celý program, který pečlivě připravila Soňa Plzáková, vychutnat v klidu a vidět všechny tanečníky a zpěváky z té druhé strany. A bylo opravdu na co se dívat.

Přiznávám, že jsem byla až trochu překvapena (velmi mile!) jaký měl program spád, jak jednotlivá čísla na sebe navazovala a bavila diváky pestrou mozaikou tance i zpěvu. Na konci celého dvouhodinového programu jsem se jen podívovala že „už“ je konec.

Nemohu zapomenout ani na průvodce večera, kterými byli dva Mirkové – Marada a Říha. Každý z nich dal svému vstupu osobitý projev. Zejména u Mirka Marady bylo obdivuhodné, co všechno zvládnul téměř současně – mluvit, tančit, zpívat a ve volné chvíli měnit kroje a ještě se pořád usmívat – jako že se přece nic neděje. Míro, je vidět, jaké v Tobě má krúžek netušené rezervy!

A co vše nabídnul samotný program? Každá část byla jakýmsi ohlédnutím za určitou činností či akcí krúžku. Divák tak mohl zavzpomínat na zájezdy, které reprezentovaly písně a tance z Podluží či na Moravské plesy, které byly v programu zastoupeny vojenským pásmem z Horňácka. Na košty se vzpomínalo s písničkami o víně, na hody zase s kyjovským pásmem věnovaným Klimentu Navrátilovi. Fašanek připomnělo taneční pásmo z Uherskobrodsko, vánoční atmosféru ukázka z pastýřské hry.

Samozřejmě se nezapomnělo na zasloužilé členy krúžku, kterým na pódiu poděkoval a drobné dárky předal starosta Bruno Vognič. Bývalým kamarádům, kteří již nemohli tento večer prožít s přítomnými v sále, bylo věnováno několik písniček v podání Jožky Šenka a velkého sboru krúžku.

Nechybělo ani vystoupení hostů - Cimbálová muzika Jiřího Janouška zahrála Myjavské čardáše, následovalo krásné hornácké „okénko“ v podání Martina Zálešáka z Kuželova.

Součástí programu byl i slavnostní křest nové knihy - Slovácký krúžek v Praze 1996 - 2006. Publikace, která mapuje činnost krúžku zejména v posledním desetiletí, vznikala za přispění mnoha členů krúžku pod vedením prof. Jana Hlaváče.

Na závěr pak na pódiu nechyběla řada gratulantů - a to nejen z řad Slováckého krúžku z Brna a Slováckého krúžku z Bratislavy (krásnou zdravici Bratislavanů otiskujeme níže), ale blahopřáli všichni naši příznivci z řad folklorních přátel.

Po skončení programu samozřejmě následovala bujará a veselá zábava.

Závěrem bych chtěla poděkovat všem, kteří se podíleli na organizaci a přípravě tohoto krásného večera a celému krúžku, nám všem, popřát mnoho úspěchů a radosti v další činnosti.

Radka Šplíchalová

Drazí přátelé lidového umění, lidové hudby a tance, lidové písně!

Sešli jsme se dnes, abychom společně oslavili 110 let života Slováckého krúžku v Praze. Ano, života, ne existence. Existovat se dá totiž všelijak, ale tu pravou hodnotu má jen smysluplný, duchovně krásný a k obohacení druhých nasměrovaný život. A právě takovým životem žije náš jubilant už plných 110 roků. Byly to tisíce vzájemných setkání a tisíce veřejných vystoupení, při kterých tisíce členů krúžku rozdávali radost sami sobě a desítkám tisíc sympatizantů, či zájemců o nádheru našich slováckých krojů, zvyků, tanců a písní. Rozdávali radost, ukazovali krásu a šířili dobro, kterému se moderně říká pozitivní energie. Díky tomuto energetickému náboji – lásce k tradici, vloženému už do jeho kolébky, krúžek přežil dobu, ve které zanikly už tři velké říše a pokud zůstane věrný svému poslání, nemusíme se o jeho další život bát.

Hodnotit obrovský kus vykonané práce a vzpomínat jména aspoň nejvýznamnějších členů krúžku není na tomto místě možné, protože by na to nestačil ani celý dnešní večer. Jsou na to jiná fóra a povolanejší osoby. Určitě jsou však i ti nejobyčejnější členové krúžku zapsáni v kronice, ve které se nezapomíná ani na onu sklenici vody, podanou příteli. Přesto bych však chtěl krúžku poděkovat za dvě tradiční akce, které prostě nelze opomenout – padesát Moravských plesů v Praze a pravidelná setkání Slováckých krúžků z hlavních měst Čech, Moravy a Slovenska – Prahy, Brna a Bratislavy, která spoluorganizuje, a kterých se pravidelně účastní a tak utužuje vzájemné přátelství a udržuje pevné spojení s našimi společnými kořeny na Moravském Slovácku.

Milý Slovácký krůžku!

Jak Ti dnes zavínšovat k tomuto velkému dni? Když jsem o tom přemýšlel, vzpomněl jsem si na verše, které kdysi věnovala strážnická paní učitelka Milada Musilová cimbálové muzice Slávka Volavého, a které, myslím si, nejlépe vystihují i Tvůj dosavadní život a naši dnešní slavnostní náladu:

Život protkala nám záhy písnička,
jako dobrá víla, jako moudrá sudička,
která svoje melodie do kolébky naší dala,
aby životy svých chlapců navždy pevně spjala.

Při verbuňku v písni naše srdce mládne,
stříbro šedin nemá pro ně moci žádné,
zase jsou to chlapi jako malovaní,
k jejichž skráním píseň laskavě se sklání
jak družička věrná, jež jim štěstí nosí
a v prostotě čisté o vzpomínku prosí.
Tak my vzpomínáme jak čas letěl v dáli,
čas, jenž odvál mnohé, co jsme milovali.
Leckteří z nás náhle chybí mezi námi,
věčný sen jim vdechne naše vzpomínání.

Přátelství co dar jsme vzájemně si dali,
spolu zpívali a hráli, život milovali.
A teď, chlapi, vzhůru sklenky,
ať nezmlkne do skonání píseň,
jíž jsme v rodném kraji černobýlem čarovali.

Pozdrav bratislavského Slováckého krůžku a Skaličanů ke 110. výročí Slováckého krůžku v Praze připravil a přednesl (krácené) dne 25. 11. 2006 v Praze Petr Fajkus, Richter

Slovácký krůžek v české televizi

Koncem října 2006 jsme měli možnost vidět v pořadu „Barvy života“, který vysílá Česká televize, zajímavý, dvoudílný dokument, který byl věnován Slováckému krůžku v Praze.

První díl se soustředil zejména na význačnou osobnost našeho krůžku – na pana profesora Jana Hlaváče a na jeho život – jak ten profesní, věnovaný chemii a působení na VŠCHT, tak ten život soukromý, spjatý se slováckým folklorem, hudbou a činností v krůžku.

Druhý díl tohoto pořadu pak ukazoval krůžkařský život v širším záběru, tedy radost z tance, hraní, zpívání a dobrého vína, který byl natočen z větší části na zahradě a v domě u manželů Šalových.

Jednalo se (alespoň dle mého názoru) o velmi zdařilou a pro diváky jistě zajímavou ukázkou fungování našeho krůžku, která velmi nenásilně a zajímavě ukazovala na život slováckého folkloru v hlavním městě.

Doufejme, že podobných pořadů bude v České televizi přibývat a že stejně úspěšné budou i televizní záběry z oslavy 110. výročí, které by měly být odvysílány 23. ledna 2007.

Radka Šplíchalová

Z katalogu Znovínu Znojmo

Víno „barikované“

Že je neznáte? Dubový sud je tichým přítelem vinaře. Pomáhá mu vyrobit atraktivní produkt. Milovníci vín se zcela jistě setkali s tzv. „barikovaným“ vínem. Ve vyspělých vinařských zemích se v minulých dekádách silně „barikovala“ většina vín. Dnes je pobláznění vinařů z intenzivně barikovaných vín pryč, ale přidat kvalitnímu bílému vínu trochu vanilkové chuti nebo červenému vínu špetku pepřové chuti není špatné. Nejoblíbenější způsob jako toho dosáhnout, je nechat nazrát víno v dubovém sudu. Délka nazrávání může být dokonce výrobním tajemstvím vinařství. Běžná doba je však několik měsíců.

Víno může samozřejmě nazrávat i v inertním materiálu jako jsou nerezové tanky. Vinaři dokonce mohou použít pouze drť nebo třísky z dubu. Většina vinařů se zdráhá použít něco jiného než pravý sud, ale obsah aromatických látek je bohužel stejný v sudu i v tzv. dubových pilinách. Část vinařů dokonce tvrdí, že by se náhražky měly zakázat, protože pravé sudy jsou velmi drahé, náhražky laciné.

Není dub jako dub

Dub má stovky druhů. Nejznámější je Quercus robur - Francouzský dub a Quercus sessiflora - Americký dub. Typ a původ dubu definuje vlastnosti sudu. Americký dub dává vínu intenzitu a bohatou barikovou chuť, zatímco francouzský dub je v chuti složitější a pestřejší a dává vínu komplexnost a jemnost, tzv. „finessu“.

Konkrétně americký dub nabízí zejména chuť vanilky, též kávové a čokoládové tóny. Francouzský dub přináší do vína kouřový charakter, kořenitost a pepřový nádech, který se později ve víně rozvíjí. Francouzský dub je vnímán jako *zlatý standard kvality*. Ale kupodivu stejnou kvalitu přináší duby z jiných částí Evropy, např. z Maďarska, Polska, Ruska atd. Například při nedávné degustaci v Londýně se mnohým odborníkům líbily právě tóny z polského dubu. „Vypalování dubového sudu má na svědomí 70-80% chuťových vjemů z barikovaného vína,“ říká pan Karel Matula ze společnosti Znovín Znojmo se sídlem v Šatově. Teplota a doba

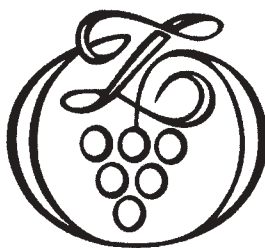
(obvyčejně 5-10 minut), kdy je dřevo vystaveno žáru, později významně ovlivňuje intenzitu chuti vína. Proto se také liší sudy od jednotlivých bednářů. Pro zvědavé uvádíme, že chemická sloučenina dubové vůně se nazývá beta methyl gamma octa lakton .

Jak chutná víno z dubového sudu

Z hodně vypálených sudů vznikají později v naleželém víně kouřové tóny, dále různé karamelové tóny, může vystupovat i chuť dřeva. Méně vypálené sudy mají tendenci zdůrazňovat ve víně tóny ovoce. U bílých vín se může objevit aroma lískových oříšků. Bílá vína s vyšší kyselinou ležení v dubovém sudu zjemňuje a dává konzumentovi pocit, že pije sladší víno, než ve skutečnosti je. Dramatičtější sud ovlivňuje červené víno. Jednoduché dobré ovocné víno se ležením v sudu změní na víno s tóny hřebíčku, koření, kávy. Sudy s vyšší intenzitou vypálení zdůrazňují u vína pepřnost a tóny kokosu.

Zjednodušeně řečeno: dubový sud slušné víno vylepší a udělá z něj zajímavější výrobek. Pozor je třeba dát na třísloviny ve víně, které ležení v dubovém sudu může zvýraznit. Ale to již zkušený vinař rozpozná a určí dobu ležení i druh dubového soudku.

Zkuste ochutnat cuvée/čti kyvé/ (směs neboli kupáž) tří odrůd Chardonnay, Rulandské a Sauvignon nebo lahodné červené barikované víno Denis D'or Barique. Obě vína vyrobili zkušení vinaři ze Znovínu Znojmo.

*ZNOVÍN ZNOJMO, a.s.
se sídlem v Šatově*

Recepty a dobré rady **od Heleny Šálové na závěr**

Desatero o spotřebě drůbežního masa :

- 1) Drůbež - hody bez zbytečných kalorií
- 2) Drůbež - jídlo moderního člověka
- 3) Drůbež - sváteční jídlo ve všední den
- 4) Více drůbeže - více zdraví
- 5) Pravidelná spotřeba drůbežního masa -základ moderní, racionální výživy
- 6) Stará pranostika praví - kdo kuřata jí, je stále zdravý
- 7) Kuře, největší zdroj pro vaši kuchařskou fantazii
- 8) Drůbež - vejce nic lepšího nenajdete
- 9) Drůbež - ideální surovina pro dětskou výživu
- 10) Drůbeží maso lze si dopřát a přitom netloustnout

Několik rad z babiččina šuplíku :

Čerstvě nadojené mléko se srazí, když do něho přidáme horký brambor. Můžeme je pak ihned použít na tvaroh. Mléko zkysne, přidáme-li do něho citrónovou šťávu (lžičku na každý čtvrtlitr) a necháme je stát asi jeden a půl dne. Šlehačka drží déle tvar na moučníku, je-li natužena, což můžeme udělat trojím způsobem:

- želatinu (2 g na 1/8 šlehačky) necháme nabobtnat v troše tekuté šlehačky, pak ji procedíme
- a po lžících vmícháme do ušlehané šlehačky
- do ušlehané šlehačky vmícháme 1-2 ušlehané bílky
- použijeme ztužovač šlehačky

Citronová šťáva odstraňuje migrénu. Při bolestech hlavy je dobré nakrájet na plátky citron, položit na bolavá místa a ovázat šátkem. Červené rozpraskané ruce hojí citrónová šťáva s glycerinem. Močové kaménky se časem rozpustí, když jíme syrovou cibuli. Silná kmínová polévka dá do pořádku žaludek i střeva. Škytavky se zbavíme, když sníme kostku cukru pokapanou koňakem. Proti zácpě je dobré na lačný žaludek každé ráno vypít trochu vlažné vody. Na kuří oko přilepit před spaním kolečko citronu. Čerstvé lístky šalvěje nám nahradí zubní pastu. Při bolesti zubů se doporučuje žvýkat kořen puškvorce a také se doporučuje mytí studenou vodou za ušima. Jalovcová šťáva se používá pro čištění krve, zvláště na jaře.

Povadlé růže

Když přinesete domů růže, často se stane, že se brzy ohne květ a nevypadá ve váze pěkně. Nevyhazujte ji. Poupě namočte stonkem asi do jedné třetiny vařící vody a nechte je, až voda zchladne. Potom je vložte do vázy s vodou. Růže už nikdy nerozkvete, ale ve váze vydrží dlouho a vypadá jako čerstvá.

Recept na krásu :

Tři lžíce ovesných vloček zalijete čtyřmi lžicemi vody a přes noc nechte změkhnout. Ráno do vloček nalijte čtyři lžíce mléka nebo smetany, citrónovou šťávu, nastrouhané neoloupané jablko, nadrobno nasekané lískové oříšky a můžete přidat i jiné ovoce, které máte při ruce. Vše promíchejte a snězte! Za tři týdny budete mít husté vlasy a krásnou pleť.

Prezidentská bábovka :

5 velkých vajec
20 dkg másla
18 dkg cukru
10 dkg strouhaných ořechů
5 dkg strouhané čokolády
30 dkg polohrubé mouky

1 šlehačka, vanilkový cukr, prášek do pečiva a špetka soli

Postup: ušleháme žlutky s cukrem, přidáme změkklé máslo, vanilkový cukr, ořechy, čokoládu, mouku s práškem do pečiva, šlehačku a nakonec sníh s bílků.

Nalijeme do vymazané a strouhankou vysypané formy a dáme do rozehráté trouby, potom zmírníme cca na 150 °C a dopečeme.

Tvarohová bábovka :

250 g cukru
250 g másla (Hera, Rama)
250 g měkkého tvarohu
250 g polohrubé mouky

1 prášek do pečiva, trochu rozinek

Postup : cukr, máslo, žlutky utřeme, přidáme tvaroh, zamícháme, přidáme mouku s práškem do pečiva a rozinky, vše smícháme. Nakonec do vzniklé hmoty vmícháme sníh ze 4 bílků. Těsto dáme do vymazané bábovkové formy a zvolna pečeme 45 minut.

Podáváme ke kávě společně s dobrou náladou.

Přehled akcí leden - červen 2007

10. 1. 2007 Beseda u cimbálu, 19.00 hod., KD Gong
Členská schůze – volba nového výboru na období 3 let
20. 1. 2007 Ples Slováckého krúžku v Bratislavě
3. 2. 2007 57. ples Slováckého krúžku v Brně
3. 2. 2007 Ples FOS, Žďár nad Sázavou
10. 2. 2007 Pošumavský věneček, Praha
14. 2. 2007 Fašanková beseda u cimbálu, 19.00 hod., KD Gong
24. 2. 2007 51. Moravský ples, 19.30 hod., Národní dům na Smíchově (předprodej vstupenek H.Šalová – tel. 244 464 459, pokladna Nár. domu – tel. 257 099 999 od 9.00-16.00 hod.)
14. 3. 2007 Beseda u cimbálu, 19.00 hod., KD Gong
11. 4. 2007 Beseda u cimbálu, 19.00 hod., KD Gong
9. 5. 2007 Beseda u cimbálu, 19.30 hod., KD Gong
- Květen 2007 Vítání jara s MČ Praha 9 (akce bude upřesněna)
13. 6. 2007 Beseda u cimbálu , 19.30 hod., KD Gong
- 9.-11. 8. 2007 Zájezd na Slovácký rok v Kyjově (bude upřesněno)
12. 9. 2007 Beseda u cimbálu, 19.00 hod., KD Gong
- přednáška PhDr. J. Jilíka
- Září 2007 9. ročník Trojského vinobraní (bude upřesněno)
- 22.-23. 9. 2007 XVII. Svatováclavská pouť v Praze 9 na Proseku

Na 25. 11. 2007 je plánován zájezd do Bratislavy na oslavu 85. výročí založení Slováckého krúžku v Bratislavě a Skalicičanů a současně na setkání krúžků Praha, Brno, Bratislava.

Jubilanti nad 50 let

Měsíc	Datum	Jméno	Roky
Leden	8. 1.	Esterová Věra	80
	11. 1.	Pavlíková Bohuše	80
	22. 1.	Zachová Božena	60
	27. 1.	Studnička Jan	70
	29. 1.	Andres Vladimír	60
Únor	15. 2.	Zatloukalová Božena	65
	23. 2.	Hlaváč Martin	50
Březen	2. 3.	Šenk Josef	65
	15. 3.	Březík Vladimír	70
	20. 3.	Bezduchová Jana	65
	26. 3.	Hlaváč Miroslav	75
	28. 3.	Horáček Jaroslav	65
Duben	12. 4.	Solnička Jaroslav	85
	13. 4.	Čajová Jaroslava	55
	30. 4.	Látal Rajmud	65
Květen	1. 5.	Hlavinková Eva	65
	7. 5.	Běhal Miloš	75
	12. 5.	Pindová Oldřiška	65
	19. 5.	Vesecký Antonín	65

Červen

7. 6.	Jilíková Květuše	85
15. 6.	Karidisová Eliška	70
30. 6.	Holková Miroslava	55

Červenec

1. 7.	Kleinhapl Libor	85
5. 7.	Němečková Kornélie	75
6. 7.	Novotný Petr	50
11. 7.	Kultová Elena	75
14. 7.	Pecka Václav	75
14. 7.	Uherek Josef	70
27. 7.	Kašová Jana	60
28. 7.	Haken Radko	80

Srpen

7. 8.	Brhel Josef	70
8. 8.	Oslzlý František	60

Slovácký krůžek v Praze

Starosta: Miroslav Říha, Vikova 1143/13, 140 00 Praha 4
tel.: 602 115 223, e-mail: riha@oksystem.cz

Jednatelka: Helena Šalová, Na Dobešce 31, 147 00 Praha 4,
tel.: 244 464 459, e-mail: salovah@seznam.cz

Vědomost': Mgr. Radka Šplíchalová (Sálusová), Přecechtělova 2403,
155 00 Praha 5, tel.: 606 89 10 57, e-mail: radka.splichalova@centrum.cz